

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 21.06.2018 määruse nr 49
„Inimtekkeliste saasteainete heitkoguste vähendamise riiklikud kohustused Eesti
territooriumil ja majandusvööndis, nende täitmise tähtajad ja erandid ning
aruandlus“ muutmise“ eelnõu
seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 108 lõike 1 alusel.

Eelnõu eesmärk on viia Vabariigi Valitsuse 21.06.2018 määrus nr 49 „Inimtekkeliste saasteainete heitkoguste vähendamise riiklikud kohustused Eesti territooriumil ja majandusvööndis, nende täitmise tähtajad ja erandid ning aruandlus“ kooskõlla Euroopa Liidu õigusega.

Euroopa roheline kokkulepe ja nullsaaste tegevuskava raames on ELi siht vähendada õhusaastet ja ühtlustada jõupingutusi andmete kogumiseks, et toetada asjaomaseid poliitikaalgatusi.

Eelnõukohase määrusega võetakse üle Euroopa Komisjoni delegeeritud direktiiv (EL) 2024/299 (edaspidi *delegeeritud direktiiv*), millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/2284 (mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ) I ja IV lisa seoses prognoositud heitkogustest teatamise meetodikaga (ELT L 2024/299 17.01.2024). Delegeeritud direktiiviga muudetakse õhusaaste prognoos täpsemaks ning rahvusvaheliste lepingutega sidusamaks ja paremini võrreldavaks.

Kehtiva määruse seletuskiri on kättesaadav eelnõude infosüsteemis <http://eelnoud.valitsus.ee/> või Kliimaministeeriumis.

Määruse eelnõu on koostanud Kliimaministeeriumi välisõhu osakonna nõunik Mikk Toim (tel 634 5059, mikk.toim@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja on Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletimetaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee). Määruse eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kupri (tel 626 2717, mari-liis.kupri@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs.

Muudatusega täiendatakse määruse normitehnilist märkust, lisades sinna üle võetava Euroopa Komisjoni direktiivi (EL) 2024/299 andmed.

Õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi (EL) 2016/2284 artikli 8 lõike 2 ja artikli 10 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid koostama teatavate saasteaine riiklikud heiteprognoosid, saatma need Euroopa Komisjonile ja Euroopa Keskkonnaametile ning ajakohastama neid iga kahe aasta järel. Selle direktiivi artikli 8 lõigetes 2 ja 5 on sätestatud ning nendega seotud I ja IV lisa on esitatud asjaomaste saasteainete loetelu ning heiteprognooside koostamise ja ajakohastamise meetodika. I ja IV lisa kohaselt tuleks heiteprognoosid koondada asjakohaste allikasektorite kaupa.

Samuti on artikli 10 lõikes 2 sätestatud, et aruanded peaksid olema kooskõlas piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni alusel koostatavate aruannetega. Konventsiooni täitevorgani 32. istungjärgul (9.–13. detsember 2013) vastu võetud heite- ja prognoosandmete esitamise suuniste (Guidelines for Reporting Emissions and Projections Data under the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution) punktis 27 on samuti nõutud, et konventsiooni osalised arvutaksid ja koondaksid heiteprognoosid asjakohaste allikasektorite kaupa.

Piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni täitevorgani 42. istungjärgul, mis toimus 12.–16. detsembril 2022, võeti vastu otsus 2022/1, millega ajakohastati heite- ja prognoosandmete esitamise suuniseid (Guidelines for Reporting Emissions and Projections Data under the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution) (edaspidi *ajakohastatud andmeesitussuunised*).

Ajakohastatud andmeesitussuuniste kohaselt tuleb prognooside esitamisel järgida nende suuniste IV lisa esitatud vormi (punkt 27, punkti 41 alapunkt b ja punkt 46). IV lisa esitatud vormi struktuur vastab ajakohastatud andmeesitussuuniste I lisa esitatud heiteinventuuride esitamise vormi struktuurile. See tähendab, et heiteprognooside esitamisel tuleks järgida aruandlusnomenklatuuri üksikuid allikakategooriaid.

Direktiivi (EL) 2016/2284 IV lisa teise lõigu kohaselt ei piira piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni andmeesitussuunistele toetumine selle direktiivi I ja IV lisa kindlaks määratud täiendavat korda. IV lisa kohaselt peavad liikmesriigid esitama oma heiteprognoosid aruandlusnomenklatuuri allikasektorite tasandil. Piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni andmeesitussuuniste ülevaatamisest alates on konventsiooni alusel heiteprognooside esitamisel nõutav üksikasjalikkus suurem, kui on õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivis nõutud. Seetõttu tekib olukord, kus õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi kohane heiteprognooside aruandluskord on vähem range ning selleks tuleb järgida teistsugust vormi kui piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni kohase andmete esitamise korral.

Lisaks vastab ajakohastatud andmeesitussuunistes esitatud heiteprognooside uue vormi kohase aruandluse ulatus andmeesitussuuniste I lisa esitatud heiteinventuuride aruandluse ulatusele ning see on nõutav ka õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi artikli 8 lõike 1 kohaselt.

Selleks, et tagada võrreldavus ja järjepidevus, on kasulik õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi kohaselt nõutud heiteinventuuride ja heiteprognooside esitamine omavahel vastavusse viia.

Järgmised heiteprognoosid tuleb esitada 2025. aastal. Delegeeritud direktiiviga kohandatakse õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi (EL) 2016/2284 I ja IV lisa sõnastust, et tagada järgmist aruandlustähtaega arvesse võttes heiteprognooside esitamise nõuete ühetaolisus ajakohastatud andmeesitussuunistega. Seepärast viiakse direktiiviga nõutud heiteprognooside koondamise ulatus nende esitamisel vastavusse heiteinventuuride puhul nõutava ulatusega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses ELi õigusega.

Eelnõukohase määrusega võetakse üle Euroopa Komisjoni delegeeritud direktiiv (EL) 2024/299, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2284

teatavate õhusaasteainete prognoositud heitkoguste esitamise metoodikat.

4. Määruse mõju

Eelnõukohasel määrusel puudub oluline mõju ettevõtete tegevusele, puuduvad sotsiaalsed mõjud, mõju loodus ja elukeskkonnale.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele: kavandatava muudatusega muutub vähesel määral Keskkonnaagentuuri esitatavate välisõhu saasteainete heiteinventuuride ja heiteprognooside esitamise viis.

Keskkonnaagentuuri andmete esitajad ja Eesti Keskkonnauuringute Keskuse heiteprognoose koostavad eksperdid on olnud informeeritud andmete esitamise viisi muutustest alates delegeeritud direktiivi Euroopa Liidu sisesest kooskõlastusringist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.